

горнозаводской промышленности юга России от восьмидесятих годов прошлого века до войны 1914 года. – 204 с. ; Fomin P. I. Gornaya i gornozavodskaya promyshlennost Yuga Rossii; v 2-kh t. / P. I. Fomin. – Kharkov : Khozyaystvo Donbassa, 1924. – Т. 2 : Istoriya gornoy i gornozavodskoy promyshlennosti yuga Rossii ot vosmidesyatykh godov proshlogo veka do voyny 1914 goda. – 204 s.

27. Чистяков И. И. Страхование рабочих в России: опыт истории страхования рабочих, в связи с некоторыми другими мерами их обеспечения / И. И. Чистяков. – Москва : Печатня А. И. Снегиревой, 1912. – 423 с. ; Chistyakov I. I. Strakhovanie rabochikh v Rossii: opyt istorii strakhovaniya rabochikh, v svyazi s nekotorymi drugimi merami ikh obespecheniya / I. I. Chistyakov. – Moskva : Pechatnya A. I. Snegirevoy, 1912. – 423 s.

Стаття надійшла до редакції 28.09.2018 р.

V. Kulikov

SOCIAL SECURITY OF INDUSTRIAL WORKERS OF THE DONBAS AND DNIEPER REGIONS IN THE EARLY TWENTIETH CENTURY

The paper presents the history of the social security establishment of industrial workers of the Donbas and Dnieper regions in the early twentieth century. The author explains the reasons and analyses preconditions for the introduction of social security in the factories. He concludes that by enacting the laws of social security of industrial workers in 1903 and 1912, the government introduced a system of social security for workers. The later received help in case of total or partial disability (illness, pregnancy, and childbirth).

The 1912 law empowered workers to organize insurance and mutual-aid funds on their initiative. These were to supplement, and not to duplicate, the pension, compensation, and disability funds established by law at the early twentieth century. The setting up of a health-insurance fund was hedged about with limitations, yet it did provide the workers with a legitimate forum for the management of their affairs. In general, laws regarding the social security had some flaws: the pension system was not inclusive and was targeted only part of the industrial workers. Also, there was no support for the unemployed workers.

Nevertheless, the creation of special insurance organizations was a positive step for both workers and enterprises. Before the adoption of the social security law, social payments were casual. Therefore, companies could not plan their budget precisely. In the case of the regular insurance payments, such expanses became planned and stable. In general, social security laws became an essential step towards the risk professionalization.

Keywords: social security, welfare works, labor law, industrial workers, early 20th century.

УДК 929.52(477.83-25=14)"15/16"Лангіш:930.25

І.М. Лильо

ЛЬВІВСЬКІ ЕПІЗОДИ ГРЕЦЬКОГО РОДУ ЛАНГІШІВ У XVI-XVII СТ.

Генеалогічні студії з минулого знакових львівських сімей дають нам багато цінної інформації. Концентрація уваги на мікроісторії окремих людей чи їх родин добре показує реалії міського соціуму XVI-XVII ст. Грецький рід Лангішів належав до тих, що залишили по собі помітний слід в історії Львова.

Основна мета нашої розвідки — показати та проаналізувати дії найвідоміших членів роду Лангішів, від моменту прибуття до Львова в першій половині XVI ст. засновника роду купця Марка Лангіша до часу занепаду родини в другій половині XVII ст.

Під час роботи над оригінальними матеріалами Центрального Державного Історичного Архіву України у Львові ми використовували хронологічний, порівняльний та просопографічний методи. Як результат - ми з'ясували як відбувалась трансформація зацікавлень членів родини Лангішів від суто економічного напрямку діяльності, в бік до активної участі у суспільному житті української громади.

Ключові слова: Львів, купці, торгівля, Ставронігійське братство, греки, Лангіш.

Зліва, поряд з входом до церкви Св. Онуфрія вмурована плита з епітафійним текстом “ΕΝΘΑΔΕ ΚΕΙΤΑΙ ΜΑΡΚΟΣ ΛΑΓΚΗΣ ΧΡΗ ΤΟΝ ΟΥΣ ΚΡΕΙΤΤΟΝ ΕΙΣ ΚΟΛΠΟΥΣ ΑΒΡΑΑΜ ΕΧΘΗ ΨΥΧΗ ΠΑΛΑΙ ΑΜΗΝ,” (“Саме тут похований Маркос Лангіш, якого Бог забрав в обійми Авраама. Амінь. Ненависть в душі залишається в минулому. Амінь”) присвячена грецькому купцю Маркові Лангішу. Кладовище розташоване на території монастиря стало місцем поховання грецьких мандрівників чи міщан котрі закінчили у Львові свій земний шлях. Попри значний інтерес котрий в минулому виявляли дослідники до історії самого монастиря, його місця та ролі в житті української громади Львова XVI-XVII ст., власне епітафія М. Лангіша як і його особистість довгий час залишилась на маргінесі студій. Побіжну увагу на епітафію звернув у своїй науковій розвідці лише знаний дослідник міста Володимир Вуйцик [2, с. 196].

Ким була людина, що отримала честь бути похованою в такому знаковому місці? Яким було її життя у Львові? Чим займались у місті його нащадки і наскільки вони змогли інтегруватись у місцевий соціум? Відповідям на ці питання, а також окремі, особливі аспекти з історії роду Лангішів висвітлює наша розвідка.

М. Лангіш прибув до Львова у торгових справах в першій половині XVI ст. Місце його походження залишається для нас невідомим, але помітно, що вже недовго після переїзду, він відносно швидко інтегрувався у місцеве середовище. Без сумніву, цьому сприяло його одруження з дочкою українського міщанина Васька Куриловича – Пелагеєю. Родина замешкала поблизу площі Ринок в кам'яниці котра знаходилась на сучасній вул. Руській, 11 [3, с. 210; 2, с. 222; 11, с. 297]. Успішна торгівля так званім “східним крамом” дозволила купцю розбагатіти та стати як згадують його титулатуру львівські міські книги – “Обачним (передбачливим) Марком Лангішом Греком львівянином” «Providus Marcus Langis Graecus Leopoliensis...» [17, ф. 52, ор. 2, спр. 243, арк. 481].

Власноручні підписи грецькою мовою М. Лангіша все частіше зустрічаємо на офіційних документах, що засвідчують його активну участь в перебігу різноманітних судових суперечок [17, ф. 52, спр. 243, арк. 507-508; Спр. 515, арк. 113]. Оскільки його справи чудово розвивались, він мав щороку то більше торгових партнерів і далеко поза межами Львова [16, с. 30]. Про його авторитет серед львівських та регіональних купців свідчить факт, що М. Лангіша неодноразово залучали як поручителя до рішень третейських судів щодо торгівлі грецькими купцями вином з о. Крит [19, с. 10]. Значну частину підданих Венеції у Львові складали саме етнічні греки, котрі налагодили ефективну торгівлю на території Речі Посполитої солодкими гатунками тамтешніх вин серед котрий беззаперечно першість впродовж майже століття займала знаменита мальвазія. Водночас, у місті діяло представництво Венеції, що стояло на захисті їх економічних та майнових інтересів. Все це дає нам підставу припускати, що саме цей острів міг бути місцем походження і М. Лангіша а він в минулому був підданим Венеційської республіки (Serenissima Repubblica Veneta) [27, с. 57-58; 12, с. 44; 22, с. 193-203].

У вписах Марка а потім і Гавриїла Лангішів до пом'яника Львівської Успенської церкви згадується монахія на ім'я Віра Лангіш котру очевидно можна атрибутувати як дочку М. Лангіша [5, с. 552]. Натомість, що знаємо напевно, що він мав двох синів. Старший з них – Бартош, у молодому віці залишив родинну оселю. Пошуки власного місця у тогочасному суспільстві Речі Посполитої призвели його на військову службу в роту львівського королівського старости Кшиштофа Уланіцького, що сприяло швидкій колонізації грека. Однак кар'єра Б. Лангіша в цьому соціальному статусі була недовгою. Через те, що він належав до числа так званої “золотої молоді” Львова, і часто був помічений у бійках та різноманітних авантюрах, у місті про нього ходила погана слава. Б. Лангіш загинув у 1595 р. на Галицькому передмісті Львова під час чергової сутички з міською сторожею (ціпаками) [28, с. 321; 30, с. 93].

У “Віршах” письменника та ченця Йоанікія Волковича, ім'я другого сина М. Лангіша – Габрієля (Гавриїл) (Gabriel Langisz) згадується поміж учнів братської Ставропігійської школи [16, с. 31]. В каталозі учнів бачимо, що “Марко Гречин (Лангіш) дав сина свого Гавриська” [8, с. 74].

Цей син М. Лангіша увійшовши у дорослий вік зарекомендував себе як поважний громадянин і вважався одним з найвпливовіших та найзаможніших купців Львова. Документи зберегли нам відомості про його ділові стосунки із східними та московськими торговельними партнерами [6, 14, с. 415]. Рівень господарської активності Г. Лангіша добре демонструють численні згадки занотовані в справах вірменського суду у Львові [17, ф. 52, оп. 2, спр. 522, арк. 1306, 1346; Спр. 523, арк. 397, 810, 819, 865, 874, 1145; Спр. 524, арк. 225]. В 1632 р. він мав ще одну судову справу у коронному трибуналі про результати якої було повідомлено писаря міста Войцеха Зимницького [14, с. 108-110]. За напрямком своєї господарської діяльності Г. Лангіш належав до так званого цеху «багатих крамарів». Принаймні, в 1621 р. зафіксовано його першу вкладку до їхньої спільної каси. В 1621-1631 рр. він сплачував податки з так званого “Бабицевого краму” [7, с. 168]. В. Лозінський згадував, що він не гребував підзалоблювати і торгівлею зброєю [28, с. 321]. Про успішність справ а отже й добрий майновий стан родини свідчить інформація, що їх оселя як одна з нечисельних у Львові мала підведену власну гілку водотягу [9, с. 55].

В 1633 р. разом з іншим греком та водночас активним діячем львівського Ставропігійського братства – Константином Мадзапетом він виконував обов'язки львівського комісара, що мав наглядати за правилами торгівлі “волооськими товарами” котрі привезли грецькі купці. Про значну його ідентифікацію саме з місцевим православним середовищем свідчить факт, що в офіційних документах судочинства він підписувався українською (руською) мовою [17, ф.52, оп. 2, спр. 341, арк. 338]. Володіючи міським правом Львова він виступав поручителем для інших греків, що намагались за домовитися у місті.

Для братської справи Г. Лангіш був корисний насамперед як прагматичний та фаховий фінансист. Йому вдалось вивести дуже важливий напрямок їх господарської активності - торгівлю книгами на якісно вищий рівень, повсякчас здобуваючи необхідні операційні кошти, що добре видно через фінансові справи котрими він опікувався в 1633-1637 рр. [17, ф. 129, оп. 1, спр. 1054; 1, т. 11, с. 392-411]. Закуповуючи в братській друкарні партії книг, він потім вигідно перепродавав їх на територію Молдавії та до Московської держави. В записах з продажу книг вказано, що як оптовик Г. Лангіш отримував від братства суттєві знижки [13, с.52]. Очевидно, його авторитетна позиція мала значний розголос, оскільки саме до нього був скерований лист львівського єпископа Єремії Тисаровського в справі впорядкування вкладу пані Катерини Бучатської на церкву св. Юрія [11, с. 109-110]. Г. Лангіш виявляв свою прихильність до братства і

через різноманітні подарунки. В переліку майна що належало церкві Успіння Пресвятої Богородиці у Львові значаться дві подаровані ним срібні лампи та ложечки [20, с. 570]. В 1626 р. самбірський староста Станіслав Боніфацій Мнішек затвердив його світським опікуном для монастиря словітських сестер [5, с. 355]. До легації на вже згадану Церкву Успіння Пресв'ятої Богородиці (Руську) Г. Лангіш з дружиною долучили кошти небіжчика грека Манолі Георговича та його брата Габріеля (Manoli i Gabriel Giorgowicz) [17, ф. 129, оп.1, спр. 1124]. В суспільному житті та для полегшення справ юридичного характеру Г. Лангіш застосовував власний міщанський герб – гмерк. Ним він завіряв важливі документи юридичного характеру [15, с. 273].

У шлюбі з міщанкою Пелагеєю († 1661) мав би бути щасливою людиною, оскільки мав аж сімох дітей. Його старша дочка – Варвара (Barbara) Лангіш – вийшла заміж за Теодора Тома, що був сином Давида Тома – одного з найзаможніших купців Львова та перших фундаторів дзвіниці (1570 – 1571 рр.) церкви Успіння Пресвятої Богородиці [12, с. 58]. Д. Тома призначив на будівництво дзвіниці значну суму у 3500 зл. але прорахунки залученого архітектора призвели до її руйнування. Стрес отриманий від цієї події міг бути однією з вірогідних причин передчасної причини смерті купця. Продовжити та завершити розпочату ним справу довелось вже іншому видатному грекові міста - Константину Корняктові. Згодом міські писарі транслітерували прізвище Тома у Томкевич (згадується також як Томсевич) [3, 212; 1, с. 222]. У львівських архівах збереглась шлюбна угода подружжя, яку підписали Т. Тома, його батько Давид, Пелагея Лангішева, на той час вже вдова по Г. Лангішу, та сама Варвара. В документі, який оформлений польською, українською та грецькою мовами [17, ф. 52. оп. 1, спр. 430, арк. 2.], чітко обумовлено та розмежовано майнові права подружжя, особливо щодо успадкування та використання посагу молодії. На частину належного В. Лангішівні майна було накладено мораторій, що передбачав обмеження для чоловіка котрий не мав права розпоряджатися ним у випадку виникнення фінансових проблем. Теодорові як придане за наречену дістався у спадок насамперед будинок Лангішів. В подальшому, він значно збільшив майно родини. Принаймні бачимо, що перед смертю, він заповів дітям у спадок 15 000 зл. які були забезпечені за рахунок прибутків, що надходили з сіл Кругів (тепер Золочівський р-н Львівської обл.), та Добросин (Жовківський р-н Львівськ обл.) [5, с. 620]. В збірці львівського Ставропігійського інституту довгий час зберігався портрет молодії жінки, що його більшість дослідників піддавали атрибуції як зображення В. Лангішівни. Зараз він перебуває у фондах Львівського історичного музею [21, с. 398]. Варвара у шлюбі мала чотирьох дочок: Саломея, Серафиму, Єлену та Анну. Дві з цих дочок вирішили стати монахинями: Серафима (Томкевичівна) та Саломея (Соломонія) були черницями Львівського Введенського монастиря. Остання навіть була його ігуменею в 1734-1746 рр. [5, с. 620, 625].

Про другу дочку Г. Лангіша – Софію, відомо лише те, що вона вийшла заміж за львівського купця українського походження Івана Дорофєйовича [5, с. 572].

Третя дочка – Марина, після смерті першого чоловіка – грека Мануїла Мадзапети вийшла заміж за польського шляхтича Б. Гославського [5].

Четверта – Єлена, обрала за чоловіка знаного діяча Ставропігії, грецького купця Михайла Альвізія. Прикметно, що останній також належав до так званої «венеціанської» групи греків і залишив по собі цікавий заповіт [17, ф. 52, оп. 2, спр. 341, арк. 143-146].

На прохання двох інших дочок – Кандиди († 1668) та Олімпіади († 1698), Г. Лангіш в 1636 р. розпочав облаштування приватного монастиря [17, ф. 52, оп.2, спр. 51, арк. 1075-1081; 18, с. 302]. Ніхто, окрім найближчих людей, не знав про ці наміри. Однак, з огляду на різні неперборні обставини, будівництво затягнулося, а потім і взагалі призупинилось через протести з боку представників єврейської громади Львова. Вони

висловлювали своє незадоволення надто близьким розташуванням будівлі монастирю до приміщення синагоги [28, с. 92.]. Після затяжного процесу міська рада таки прийняла компромісне рішення, що будівля не є монастирем, а лише приватним помешканням. Попри те що, Кандида Лангішівна, що на той час вже була його ігуменею, була змушена погодитись із рішенням, що після смерті вона не зможе передати будинок у власність монахию чину Св. Василя Великого, а залишить його як приватну власність своїм родичам [17, ф. 52, оп. 2, спр. 70, арк. 1203; Спр. 58, арк. 15-16]. В 1637 р. король звільнив цю кам'яницю розташовану на парній стороні Руської вулиці від податку та обов'язку квартирування військових. Цю ж угоду з містом в 1646 р. підтвердив король Владислав IV [17, спр. 58, арк. 1494-1495]. Сестри постійно конфліктували між собою через фінансові питання. Кандида, що як видається мала доволі «важкий» характер навіть намагалась продати будинок, а також заборгувала і таки не повернула грошей купцю Христофорові Мазаракі на суму 3000 зл. [5, с. 573]. Так чи інакше, еле вся родина намагалась триматись купи, бо до приватного будинку Г. Лангіша з тильної сторони вулиці прилягала кам'яниця його зятя – купця М. Альвізія [4, с. 393].

Окрім дочок Г. Лангіш мав також сина Марка (Marcian) [29, с. 10]. Саме його сміливо можна зараховувати до одного з перших відомих акторів Львова. Принаймні він був залучений до виконання тетральних постановок, що їх організовували учні ставропігійної школи. У Національному музеї у Львові зберігається видане у 1631 р. “Розмишляне о муці Христа, при тій веселая радість зь тріумфального Єго Воскресенія” (інв. № 426). Його автор — Й. Волкович подав імена перших акторів поміж котрими були сини грецьких купців М. Георговича та Г. Лангіша. Вже в дорослому віці, він перебрав на себе частину сімейних справ. Ще на початку 1649 р. М. Лангіш залишався війтом «spectabilis» в під-львівській маєтності Рокитне, але вже того самого року маємо відомості про його смерть [7, с. 151]. Саме його ім'я стоїть поряд з батьківським підписом на згаданому заповіті. В цьому документі від 21 грудня 1636 р., Г. Лангіш окрім родинних розпоряджень, відписав на користь братської школи та шпиталю кошти, котрі загалом склали 1700 зл. З них 800 зл., це борги що їх перед купцем мав львівський вірменський єпископ. Задля отримання кредиту, останній віддав грекові у заставу частину церковного срібла та монстранцію [17, ф. 52, оп. 2, спр. 341, арк. 334-338; 1, т. 1, с. 124-126, 211, 690]. Д. Зубрицький у своїй хроніці згадував ще про якогось старшого братства Романа Лангіша, проте інформації про таку особу відшукати не вдалось [30, с. 244]. Г. Лангіш помер значно пізніше складеного заповіту, бо аж 10 вересня 1648 р. Його дружина переказала решту майна своїм дочкам, а “багатий крам”, що був відомий у Львові як Babiczowski, подарувала Ставропігійському братству визначаючи прибуток з нього на оливу для лампадки в церкві Успіння Пресвятої Богородиці [17, ф. 52, оп. 2, спр. 70, арк. 932, 1002; 14, с. 572].

В чергове, прізвище Лангіш з'явиться в реєстрі львівських міщан в 1655 р. коли постало питання щодо сплати військової контрибуції. Серед 704 осіб “грецької віри” етнічним грекам також було визначено відповідні вкладки. Їх розмір було встановлено відповідно до розміру капіталу. Поряд з Іваном Мазаракі що мав сплатити від 300 тис., Юрієм Папарою – 10 тис., Петром Афендиком – 6 тис., бачимо ім'я Варвари Лангішівни капітал якої оцінили на 20 тис. [9, с. 373]. На жаль, не маючи в подальшому спадкоємців по чоловічій лінії ця родина у Львові з часом вигасла.

Родина Лангішів в багатьох випадках була дуже показовою для долі іммігрантів грецького походження, що переселялись на територію Речі Посполитої наприкінці XVI в першій половині XVII ст. Зберігаючи власну національну та релігійну самоідентифікацію в першому та другому поколінні, в остаточному результаті вони інтегрувались в місцеве середовище вповні ототожнюючи себе з новою Батьківщиною.

Список використаної літератури

1. Вуйцик В. С. Державний історико-архітектурний заповідник у Львові / В.С. Вуйцик. – 2-ге вид., доп. – Львів : Каменяр, 1991. – 175 с ; Vuitsyk V. S. Derzhavnyi istoryko-arkhitekturnyi zapovidnyk u Lvovi / V. S. Vuitsyk. – 2-he vyd., dop. – Lviv : Kameniar, 1991. – 175 s.
2. Вуйцик В. Монастир св. Онуфрія у Львові // Вуйцик В. Леополітан / В. Вуйцик. – Львів : ВНТЛ-Класика. 2013. С. 179-203.; Vuitsyk V. Monastyr sv. Onufriia u Lvovi // Vuitsyk V. Leopoltan / V. Vuitsyk. – Lviv : VNTL-Klasyka. 2013. S. 179-203.
3. Долинська М. Приватні і громадські кам'яниці у кварталах Львова біля Успенської церкви у XVIII ст. / М. Долинська // Вісник Львівського університету : Серія історична. –1997. – Вип. 32. - С. 206 – 217 ; Dolynska M. Pryvatni i hromadski kamianytsi u kvartalakh Lvova bilia Uspenskoï tserkvy u XVIII st. / M. Dolynska // Visnyk Lvivskoho universytetu : Seriiia istorychna. –1997. – Vyp. 32. - S. 206 – 217.
4. Долинська М. “Хроніка Ставропігійського братства...” Дениса Зубрицького як джерело до вивчення нерухокої власності Ставропігії / М. Долинська // Рукописна україніка у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України та проблеми створення інформаційного банку даних : матер. наук.-практ. конф., 20-21 вер. 1996 р. – Львів, 1999. – С. 390-401 ; Dolynska M. “Khronika Stavropihiiskoho bratstva...” Denysa Zubrytskoho yak dzherelo do vyvchennia nerukhomoi vlasnosti Stavropihii / M. Dolynska // Rukopysna ukrainika u fondakh Lvivskoi naukovoï biblioteki im. V. Stefanyka NAN Ukrainy ta problemy stvorennia informatsiinoho banku danykh : mater. nauk.-prakt. konf., 20-21 ver. 1996 r. – Lviv, 1999. – S. 390-401.
5. Дух О. Превелебні панни. Жіночі чернечі спільноти Львівської та Перемишлянської єпархій у ранньомодерний період / О. Дух. – Львів : Видавництво УКУ, 2017. – 752 с: іл. - (Серія «Київське християнство», Т. 5) ; Dukh O. Prevelebbni panny. Zhinochi chernechi spilnoty Lvivskoi ta Peremysylianskoi yeparkhii u rannomodernyi period / O. Dukh. – Lviv : Vydavnytstvo UKU, 2017. – 752 s: il. - (Seriiia «Kyivske khrystyianstvo», T. 5).
6. Заборовский Л. В. Экономические связи России и Балкан в первой половине XVII в. / Л. В. Заборовский // Связи России с народами Балканского полуострова (первая половина XVII в.) / отв. ред. Б. Н. Флоря. – Москва : Наука, 1990. – С. 138-193 ; Zaborovskiy L. V. Ekonomicheskie svyazi Rossii i Balkan v pervoy polovine XVII v. / L.V. Zaborovskiy // Svyazi Rossii s narodami Balkanskogo poluostrova (pervaya polovina XVII v.) / otv. red. B. N. Florya. – Moskva : Nauka, 1990. – S. 138-193
7. Заяць О. Старі та нові “білі плями” в історії крамарських корпорацій у Львові (друга половина XIV- перша третина XVII ст.) / О. Заяць // Записки Наукового товариства імені Т. Шевченка. - 2012. - Т. CCLXIV : Праці історично-філософської секції. - С. 138-170 ; Zaiats O. Stari ta novi “bili pliamy” v istorii kramarskykh korporatsii u Lvovi (druha polovyna XIV- persha tretyna XVII st.) / O. Zaiats // Zapysky Naukovoho tovarystva imeni T. Shevchenka. - 2012. – T. CCLXIV : Pratsi istorychno-filosofskoi sekti. - С. 138-170.
8. Зубрицький Д. Хроніка Ставропігійського братства / Д. Зубрицький; перекл. І. Сварник. – Львів : Аpriori, 2011. – 404 с. ; Zubrytskyi D. Khronika Stavropihiiskoho bratstva / D. Zubrytskyi; perek. I. Svarnyk. – Lviv : Apriori, 2011. – 404 s.
9. Капраль М. Національні громади Львова XVI-XVIII ст. (соціально-правові взаємини) / М. Капраль. – Львів : Піраміда, 2003. - 440 с. ; Kapral M. Natsionalni hromady Lvova XVI-XVIII st. (sotsialno-pravovi vzaiemyny) / M. Kapral. – Lviv : Piramida, 2003. - 440 s.
10. Кіт Н. Книготоргівля Львівського ставропігійського братства у XVI — першій половині XVII-XVIII ст. / Н. Кіт // Вісник Львівського Національного університету

ім. Івана Франка. Серія : Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. - 2007. – Вип. 2. – С. 39-53 ; Kit N. Knyhotorhivlia Lvivskoho stavropihiiskoho bratstva u XVI – pershii polovyni XVII-XVIII st. / N. Kit // Visnyk Lvivskoho Natsionalnoho universytetu im. Ivana Franka. Seriiia : Knyhoznnavstvo, bibliotekoznavstvo ta informatsiini tekhnolohii. – 2007. – Vyp. 2. – S. 39-53.

11. Крыловский А. Львовское Ставропигиальное братство (опыт церковно-исторического исследования) / А. Крыловский. — Киев : тип. Имп. ун-та Св. Владимира, 1904. - 500 с.; Krylovskij A. L'vovskoe Stavropigial'noe bratstvo (opyt cerkovno-istoricheskogo issledovaniya). – Т. X. – СН. 1. – Kyiv: tip. Imp. un-ta Sv. Vladimira, 1904. – 500 s.

12. Крип'якевич І. Історичні проходи по Львові / І. Крип'якевич. – Львів : Каменяр, 1991. – 167 с. ; Krypiakevych I. Istorychni prokhody po Lvovi / I. Krypiakevych. – Lviv : Kameniar, 1991. – 167 s.

13. Михайлюк Н. Українські жіночі монастирі у Львові в XVII-XVIII ст. Історико-мистецькі пам'ятки монастиря введення в храм Пресвятої Богородиці сестер Василянок / Н. Михайлюк // Народнознавчі зошити. - 2011. – № 2. - С. 301-311 ; Mykhailiuk N. Ukrainski zhinochi monastyri u Lvovi v XVII-XVIII st. Istoryko-mystetski pamiatky monastyria vvvedennia v khram Presviatoi Bohorodytsi sester Vasyliianok / N. Mykhailiuk // Narodoznavchi zoshyty. - 2011. – № 2. - S. 301-311.

14. Петришак Б. «Лицар пера і каламаря» – писар міста Львова Войцех Зимницький (1583-1639 рр.) / Б. Петришак. – Львів : Львівське відділення ІУАД ім. М.С. Грушевського НАН України; ЦДІА України, м. Львів, 2011. – 208 с. ; Petryshak B. «Lytsar pera i kalamaria» – pysar mista Lvova Voitsekh Zymnytskyi (1583-1639 rr.) / B. Petryshchak. – Lviv : Lvivske viddilennia IUAD im. M. S. Hrushevskoho NAN Ukrainy; TsDIA Ukrainy, m. Lviv, 2011. – 208 s.

15. Сварник І. Міщанські гмерки в актах львівського магістрату XVI ст. / І. Сварник // Вісник Львівського університету. Серія : Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. – 2008 р. – Вип. 3. – С. 268-277 ; Svarnyk I. Mishchanski gmerky v aktakh lvivskoho mahistratu XVI st. / I. Svarnyk // Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia : Knyhoznnavstvo, bibliotekoznavstvo ta informatsiini tekhnolohii. – 2008 r. – Vyp. 3. – S. 268-277.

16. Срібний Ф. Студії над організацією Львівської Ставропігії від кінця XVI до першої половини XVII ст. / Ф. Срібний // Записки наукового товариства ім. Шевченка. - 1912. - Т. 108, кн. II. - С. 5-38; 1912. – Т. 112. - С. 59 – 73; 1913. – Т. 114. – С. 25–56 ; Sribnyi F. Studii nad orhanizatsiieiu Lvivskoi Stavropihii vid kintsia XVI do pershoi polovyny XVII st. / F. Sribnyi // Zapysky naukovoho tovarystva im. Shevchenka. - 1912. - Т. 108, кн. II. – S. 5-38; 1912. – Т. 112. - S. 59 – 73; 1913. – Т. 114. – S. 25–56.

17. Центральний Державний Історичний Архів України у місті Львові (далі – ЦДІАУ у Львові), ф. 52, ф. 129 ; Tsentralnyi Derzhavnyi Istorychnyi Arkhiv Ukrainy u misti Lvovi (dali – TsDIAU u Lvovi), f. 52, f. 129.

18. Архив Юго-Западной России, издаваемый Временною комиссиею для разбора древних актов, высочайше учрежденною при Киевском военном, Подольском и Волынском генерал-губернаторстве. – Киев : Акц. Об. печ. и изд. дела Н. Т. Корчак-Новицкого, 1904. - Ч. 1, Т. 11 : [Акты, относящиеся к истории Львовского Ставропигиального братства] . – С. 392-411 ; Arkhiv Yugo-Zapadnoy Rossii, izdavaemyu Vremennoyu komissieyu dlya razbora drevnikh aktov, vysochayshe uchrezhdennoyu pri Kievskom voennom, Podolskom i Volynskom general-gubernatorstve. – Kyiv : Akts. Ob. pech. i izd. dela N. T. Korchak-Novitskogo, 1904. - Ch. 1, T. 11 : [Akty, odnosyashchiesya k istorii Lvovskogo Stavropigial'nogo bratstva] . – С. 392-411.

19. Исторические связи народов СССР и Румынии в XV – начале XVIII в. : документы и материалы в 3-х т. / ред. коллегия Я. С. Гросул и др. – Москва : Наука, 1965. – Т. II (1633-1673) Док. 1. — С. 9-17; Istoricheskie svyazi narodov SSSR i Rumynii v XV— nachale XVIII v.: Dokumenty i materialy / Izdal Ya. S. Grosul i dr.: V treh tomah. – Moskva, – Т. II. (1633-1673) – Dok. № 1. S. 9-17.
20. Шустова Ю. Э. Документы Львовского Успенского Ставропигийского братства (1586-1788) : источниковедческое исследование / Ю. Э. Шустова. – Москва : Рукописные памятники Древней Руси, 2009. – 648 с. ; Shustova Yu. E. Dokumenty Lvovskogo Uspenskogo Stavropigiyskogo bratstva (1586-1788) : istochnikovedcheskoe issledovanie / Yu. E. Shustova. – Moskva : Rukopisnye pamyatniki Drevney Rusi, 2009. – 648 s.
21. Aleksandrowicz W. Nieznana młoda dama (określana jako Barbara Langiszówna, 4 ćw. XVII w.)” – Nr. 349. S. 398 // Gdzie Wschód spotyka Zachód. Portret osobistości dawnej Rzeczypospolitej 1576 – 176 : Katalog wystawy pod kierunkiem Jerzego Malinowskiego / Muzeum Narodowe w Warszawie. – Warszawa, 1993.
22. Cristian N. Apetrei. The Transit of Cretan Wine in 16th Century Moldavia. The European Context and Quantitative Assessments. Transylvanian Review, Vol. XXII, Supplement, No 2, 2013. In: Economic and Social Evolutions at the Crossroads of the World-System. Eastern and Central Europe from the Early Modern Age to the Twentieth Century. P. 193-203.
23. Charewiczowa Ł. Wodociąg i starego Lwowa : 1404-1663 / Ł. Charewiczowa. – Lwów : Wydaw. Zakładów Wodociąg owych Miasta Lwowa, 1934. - 71 s.
24. Duch O. Sieć monasterów żeńskich eparchii lwowskiej i przemyskiej w XVII i XVIII wieku / O. Duch // Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodnie 3 (2005). – Lublin, 2005. – S. 88-100.
25. Kapral M. Ulica Ruska we Lwowie w XVI wieku: topografia, mieszkańcy, instytucje / M. Kapral // Kwartalnik Historii Kultury Materialnej, –2015. – R. 63, № 2. – S. 293-304.
26. Kotilaine J. T. Russia's Foreign Trade and Economic Expansion in the Seventeenth Century: Windows on the World / J. T. Kotilaine. - Leiden-Boston, : Brill, 2005. – 611 p.
27. Lambrinos K. E. Identity and socio-economic mobility in Venetian Crete: the evolution of a citizen family (sixteenth century) / K. E. Lambrinos // Mediterranean Historical Review. – 2014. - Vol. 29, Issue 1. – P. 57-70.
28. Łoziński W. Patrycjat i mieszczaństwo lwowskie w XVI i XVII wieku / W. Łoziński. – Lwów : Księgarnia H. Altenberga, 1902. – 434 s.
29. Sochaniewicz S. Wójtostwa i sołtystwa pod względem prawnym i ekonomicznym w ziemi lwowskiej / S. Sochaniewicz. – Lwów : Nak. Tow. Naukowego. 1921. – 415 p.
30. Winnyczenko O. Testamenty mieszkańców lwowskich z drugiej połowy XVI i z XVII wieku katalog / O. Winnyczenko. – Warszawa : Semper, 2017. – 381 s.

I. Lylo

LVIV EPISODES OF THE LANGISZ GREEK FAMILY IN 16-17 C.

The Greek community of the Polish-Lithuanian Commonwealth was formed during the 14th–17th centuries. The expectation of profiting from trading “Oriental goods” motivated these brave merchants and travelers to overcome the hardships and danger of their extensive journey. These “people of the East” brought with them not only goods for trade but also their own culture, worldview, and religion.

Genealogical study the past of Lviv's outstanding Greek origin families give us a lot of valuable information about daily life and social activity of them. The concentration of attention on the micro-history level of its individuals clearly shows the specific of the relations in the urban society of the Lviv in 16-17 c. Who were the Greek immigrants who came to Lviv? How

was activities there everyday life in the city? What did they do? The answers to these questions as well as the individual, special aspects of the history of the genus of the Langisz we are researching by our article.

The Greek family of Langisz belonged to those who left a remarkable trace in the period of Renaissance of the history of Lviv (Lwów - Polish). Mark Langisz was the founder of the family. He had many contacts with other dealers in this area and out. The main task of our research is the focus on the documents from the Central State Historical Archives of Ukraine in Lviv. At the first time, we printed a picture of the tombstone of him.

We display the moments of a transformation of the active members of this Greek family from a purely economic factor took place in the direction of active participation in the social life of the local Ukrainian (Ruthenian) Orthodox community. Gabriel Langisz son of Mark was an active member of the Lviv Brotherhood Community. He made a lot of successful deals as the financial advisor of the organization.

The Lanisz family was very indicative for the destiny of Greek immigrants who emigrated to Polish-Commonwealth at the end of the 16th or in the first half of the 17th c. Most of their kept own national and religious identity in the first and second generation. But at finally they ultimately integrated into the local environment by fully identifying themselves with their new country.

The children and grandchildren of Mark Langisz achieved significant social success and belonged to the elite of the city of Lviv. However, in the second half of the 17th century, because of the death of the last of the men in the family, it ceased to exist. By our research, we would like to bring back the memory of them and what they did.

Keywords: *Lviv, merchants, Greeks, Lvivs Stavropihian Brotherhood, Langisz.*

